

De neef van Mata Hari

Op een gele racefiets kwam de dominee in volle vaart het erf oprijden in een outfit die Jacques Anquetil, die in die tijd furore maakte, niet zou hebben misstaan. Hij zette de fiets tegen het huis en gaf de vader van Gerben een hand. Met open mond zag Gerben dit aan. Hij had van zijn vrienden van de HBS vreemde verhalen gehoord over deze dominee. Hij smeerde bijvoorbeeld zijn haar in met zwarte schoensmeer om zijn grijze lokken te verbergen. Zelle heette deze man en hij was een neef van Mata Hari.

De vader van Gerben had, als voorzitter van de kerkraad, dominee Zelle uitgenodigd om in hun dorp te komen preken. Na de dienst zou hij bij hen thuis de warme maaltijd gebruiken. Om 12 uur dus, want dat was toen gebruikelijk. De dominee haalde een koffertje van zijn racefiets en verdween daarmee in de grote slaapkamer. In een zwart pak verscheen hij even later weer en stevende meteen door naar de kerk om daar de dienst te leiden.

Vrolijk werd Gerben niet van de donderpreek. Het kwaad van de mensheid werd breed uitgemeten. Ieder mens was in zonde geboren en ontvangen, maar er was goddank genade en daarvoor is veel dank verschuldigd. En ooit, ooit komt de Zoon van God terug op aarde. De dominee riep vanaf de kansel met geheven armen, met de kin omhoog en met haren wild in het rond zwaaiend:

“Hij komt, hij komt, ik weet zeker dat hij komt! Wacht, ik zal eens kijken of hij er al is.”

Hij daalde de kansel af en liep met vastberaden tred naar de buitendeur. De kerkgangers draaiden zich om en keken wat de dominee uitvoerde. Ze hadden al veel over zijn rare capriolen gehoord, maar dit hadden ze niet verwacht. Toen hij de buitendeur opende knipperden ze met hun ogen in het zonlicht. Het silhouet van de dominee stond scherp afgetekend in de deuropening. Hij keek naar rechts, naar links, sloot vervolgens de deur, liep terug naar de kansel, besteeg de trap en hernam zijn plaats.

“Hij is er nog niet, ik zeg nóg niet, want ik weet zeker dat hij komt.”

Na de dienst liep de dominee met de vader van Gerben naar huis voor de middagmaaltijd. De zondagsmaaltijd van zijn moeder was al jaren een feestmaal: romige tomatensoep, rozerode stoofpeertjes uit de eigen boomgaard, draadjesvlees met een randje vet, kleiaardappelen uit de eigen tuin en als afsluiting custardpudding, het hoogtepunt van de maaltijd.

De dominee trok de rijk versierde soepterrine naar zich toe en schepte zijn bord tot de rand toe vol. Hij viste behendig de soepballen uit de terrine en mikte die op zijn bord. Hij slurpte zijn bord leeg en schepte meteen nog eens op. Voor Gerben, zijn broertjes, zusjes, vader en moeder bleef weinig soep en geen bal over.

Moeder bracht de schalen met aardappelen, stoofpeertjes en vlees binnen.

“Schept u maar op dominee. U zult wel trek hebben,” zei ze.

De dominee greep meteen de vleesschaal en schoof alle runderlappen op zijn bord. Op één na. Die was voor de familie. Gerben zag het gebeuren. Voordat de dominee de groenteschaal kon pakken schoof hij deze naar zijn eigen bord, schepte vier stoofpeertjes op en schoof de schaal door naar zijn broer, buiten het bereik van de dominee. Zijn broer schepte ook flink op en gaf daarna de schaal aan zijn zuster. Uiteindelijk bleven er voor de dominee twee peertjes over. Hij keek woedend naar Gerben en pakte vervolgens de schaal met aardappelen. Ook van de aardappelen schepte hij onbeschaamd veel op, zodat maar drie aardappelen overbleven voor de hele familie.

Het hoogtepunt van de maaltijd was het toetje. Moeder haalde de schaal uit de keuken en met een glimlach van oor tot oor zette ze de custardpudding midden op tafel. De dominee ging direct weer in de aanval. Hij greep de schaal en zette die pontificaal voor zich neer. Hij nam niet eens de moeite een

portie pudding in zijn dessertschaaltje te scheppen. Nee, de dominee werkte rechtstreeks vanuit de schaal alle pudding naar binnen. Binnen een paar minuten was de schaal leeg.

De dominee sloot de maaltijd af met een boer, veegde de etensresten van zijn mond en zei:

“Zo, laten we danken, dan verkleed ik me en ga er vandoor.”

Zonder op een reactie te wachten begon hij met zijn dankgebed. De familieleden sloten de ogen en vouwden de handen.

“Here, Here, mogen wij u danken voor al het goede dat u ons in overvloed heeft gegeven.”

“Nou, nou” dacht Gerben “hoezo in overvloed?”

Hij opende zijn ogen en keek verwijtend naar de dominee. Tot zijn schrik keek de dominee hem strak aan met zijn hemelsblauwe ogen.

“Wij sluiten onze ogen Heer en wij vouwen onze handen uit dankbaarheid. Dat geldt ook voor de jongeman aan de overkant van deze tafel, zodat ook hij het eeuwige leven zal hebben en niet de weg zal gaan die leidt tot de eeuwige verdoemenis.”

Gerben verstijfde en sloot snel zijn ogen.

Na het gebed stond de dominee op en verdween naar de slaapkamer om zich te verkleeden. Even later verscheen hij in zijn wielrennerstenuie. Hij pakte zijn racefiets, zwaaide kort naar de familie en fietste de straat uit.

Wim van Dijk – Eervolle vermelding LiteratuurPrijs Zeist 2020